

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XXV. Mora sua cuilibet est nociva.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

ing. §. Neque tamen. Instit. de auctoritate tutor.

III. Ponderant aliqui & emphasin agnoscunt in illis verbis *dolo facere non videtur*. Est enim hic præsumptio juris, quæ alio non adducto pro veritate agnoscitur: utpote fundata super verosimili *c. Quia verosimile de præsumpt.* quæ transfert onus probandi contrarium in contradictores, donec allegatur, & probetur tale quid, per quod ejusmodi præsumptio tollatur. *c. Transmissa. Qui filii sint legitimi.* ubi certa indicia, & testes ad elidendam præsumptionem requiruntur. Præsumitur ergo, eam, qui iudicis, aut superioris iussu quicquam facit, non esse in dolo, ne delictum præsumamus. *l. Merito. tit. Pro socio.* quæ tamen præsumptio probationem in contrarium non excludit. *V. Prolegom. §. 15. n. 5.*

IV. Quæ objici contra possant, ex-

pediuntur facillimè applicata illa Apoltolorum regula, qua coram Iudicibus suis usi sunt. *Actor. 4. v. 19.* Oportet Deo magis obedire, quàm hominibus, quàm elucidans *S. Hier. vela. in c. 93. xi. q. 3.* ait. Si dominus ea jubet, quæ sunt adversa Scripturis Sanctis, subjiciatur servus domino: si verò contraria præcipit, magis obediat spiritus, quam corporis domino. *Et infra.* Si bonum est, quod præcipit Imperator, & præses, jubentis obsequere voluntati: si verò malum respòdet ei illud de *Act. Apost. Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus.* Hæc ipsum & de servis intelligamus apud dominos, & de uxoribus apud viros, & de filiis apud parentes, quod in illis tantùm debeant dominis, viris, parentibus esse subjecti, quæ contra Dei mandata non veniunt. *Ita Hieron. cui S. Thom. & omnis Theologorum Schola subscribit.*

REGVLA XXV.

Mora sua cuilibet est nociva.

I. **H**ic regulæ respondet *133. Iur. Civilis. In condemnatione. §. Vni cuique.* Vnicuique sua mora nocet, quod & in duobus reis promittendi observatur. Alias inulta maneret contumacia, & cum iactura alterius iniquus possessor lucrum faceret, *l. Iura Natura. tit. hoc. tit.* Glossa tres casus ponit. 1. Plebanus aliquis non solvit decimas, quas Parocho suo debet *c. cum homines de decimis.* Paulò post irruentes milites evacuant horreum cunctis frugibus

sublatis, Ecce damnum ex mora. 2. Librum meum pro certo tempore commodavi tibi, eoque elapso interpellavi, ut redderes, quod noluisti indebitè, & injustè: liber deinde amissus, vel furto sublatus est, nunquid pretium libri solvere teneris? Certè sic, tuo quoque iudicio. 3. qui rem alienam furto acquisivit, continuò reddere debet: ac proinde quocunque tempore & casu, eam amiserit, ad compensationem obligatus est. *Sotol. 4. q. 7. ar. 4.*

M 2

Mora

Mora sua, iniqua videlicet illi, nociva est. Nam de illa sola Regulam intelligimus.

II. Vix definiri posse, ut accurate constet, quid Mora sit, ex *l. Mora. tit. de Usuris. Peckius* asseverat, nimirum propter humanarum actionum mutationem, varietatem, & quotidie enascentes conventionum formulas, in quibus mora committi potest. Quod si verum est, eaque cauta ut sufficiens ad tollendam definitionem admittitur, neque quid ipsa actio, conventio, pactum, aut contractus sit, scire poterimus. Quocirca Prateyus ita definit. *Mora est culpa pratermissi officii in solvendo, recipiendove debito, qua alteri nociva est. Vel. Est frustratio debitoris non solventis, vel creditoris non accipientis.* Nam species Moræ duæ sunt, quarum una in debito non præstito, altera non accepto versatur. Iterum dupliciter fieri potest, in re, & personâ. Persona dicitur in morâ esse, quando debitor opportuno loco, & tempore à creditore interpellatus, cum possit, non tamen solvit. *l. Mora 32. tit. de usuris.* Re ipsa verò, cum ipso jure, ac temporis lapsu sine ulla creditoris interpellatione obligatio solvendi debitorem monet. *l. Sed etsi 23. de solut.* Nam dies ipsa solutioni præfinita satis interpellat, moramque inducit efficaciter, nisi satisfiat. *l. Magnam. C. de contrahen. & committen. stipulat.* Lex quoque instat, & monet sine hominis facto: adeoque si non præstetur debitum, moram incurris, & damnum. *l. fin. §. prater ea. C. de iure dotium.* Cæterum quæri potest, una, an plures interpellationes neces-

sariæ sint pro culpabili mora. *Tholos. l. 21. c. 14. n. 4.* unam sufficere docet, modò legitime facta sit. *l. Quod te. tit. si cerium petatur. l. Si ex legati causa. de verb. obligat. eod.* Addit, creditorem quoque culpæ reum, & damni fieri, quando à debitore oblatum debitum, & depositum legitime suo loco, & tempore, non accipit, cum possit, ac deberet prudenter agendo: quo in casu sibi ipsi iniquus, & nocivus est, debitor autem officio suo præstito ab omnibus quæ sequuntur, incommodis ac damnis liberatur. *V. Tholos. l. cit. n. 5.*

III. Amplia 1. ut valeat etiam, quando difficultas aliqua vel impedimentum obstat solutioni. Nam si ejusmodi fuerit, ut prævideri possit, nihil conducit ad excusandum. *l. pen. tit. de iure dot.* quemadmodum nec excusat, si te aliquid certò curaturum promissisti, quod talibus promissis non debet, aut potest quælibet difficultas obistere. *Barr. cons. 226.* Quod verò aliqui extendunt etiam ad impossibilitatem generis, & quantitatis, quasi horum obligatio nunquam intereat, juxta veritatem Theologiæ Christianæ admitti non debet. Absolutè enim, & omnimodè ad id, quod impossibile est, nemo obligatur, ex *Reg. 6.* superius explicata, & *Silvestrum in V. Facere.*

2. Ut valeat, quamvis res ipsa, quam debebas, casu, aut culpa alicujus perierit intra tempus purgandæ moræ concessum. v. gr. Cum non reddidisses equum die constituto, unum mensem, ut moram purgare posses, indultis: si intra hoc spatium equus perierit, ad æstimationem equi teneris, *l. Sancio.*

1. Sancimus. C. de fideiussor. Lessc. 16. d. 6.
u. 1. & seqq.

3. Quamvis debita reseodem, quo apud debitorem modo v. gr. incendio apud creditorem periisset. l. Cum res tit. de legatis. l. filio famil. §. si post. tit. de solu. matr. si post divortium res deteriores factæ sunt, & vir in reddenda dotemoram fecerit, omninò detrimentum ipse præstabit: Adde, fructum rei quoque seu interesse, prout à Iudice decisum fuerit.

4. Quamvis creditor in monendo & exigendo post contractam moram parum diligens fuerit. Nam post acquisitum jus ex mora nihil ei imputari debet. l. Meritò. tit. de vi, & vi armatâ.

5. Quamvis debitum ex parte solummodò liquidum sit. Nam mora secundum illam partem, quæ liquida est, committitur, si ad interpellationem creditoris debitor non solvat. l. Qui solidum. tit. de leg. & fideicom. 2. ubi dicitur, si partem (fideicommissi) solvi sibi desideraverit, neque acceperit, in ea moram passus intelligitur.

Denique mandatum, quod tempore limitatum erat, propter cessationem & moram debitoris perpetuum efficitur l. Si mandato. §. ille illi. tit. Mandati. ubi Gloss. Mandatum tempore finitum mora fit perpetuum: ne causa sua propter quam, stante ipsum concidat, & mandantis intentionem fallat.

IV. Objic. 1. Si is qui promisit exhibere equum ex. grat. certo tempore moram primò faciat: postea verò quasi respiciens exhibeat, culpam diluisse, at veniam mereri videtur. Mora igitur illi tunc nociva non est. l. Cel-

sus tit. de arbitris. ubi dicitur, si oblatum accepit (creditor post moram) penam petere non potest, doli exceptione removendus.

R. Equitas in contractibus exigat, ut veniam mereatur, qui in præstando negligens est, indeque nihil damni emergit: si quis igitur post terminum elapsum promissioni suæ satisfaciatur ignoscere possumus tarditati, ex quâ res nostræ deteriores factæ non sunt.

Objic. 2. Titius emptor, venditorem interpellat, ut rem tradit, is verò moram facit: iam nunc culpabilis est. Si tamen postea offerat, ego verò recipere nolim. mora illi non amplius nociva censetur. l. Illud sciendum. tit. de periculo, & commodo rei vendita.

R. Cum uterque contrahentium peccat, hebræus hebræo, latro latroni jungitur, & paria delicta mutua compensatione tolluntur. l. viro, atque uxore. tit. solu. matr. æquum verò est cæteris paribus ultimam moram attendi, nisi in priore dolus intervenerit. l. Si per emptorem. §. ult. tit. de actionib. empti, & venditi.

Objic. 3. pater ex mora filii sui obligatur. l. Cum filius fam. tit. de verb. oblig. fideiussor ex mora principalis l. mora eod. tit. socius ex mora socii. l. de duob. reis. l. In condemnatione. tit. hoc. tit. Vnde sequitur, non suam cuique, ipse alienam quoque moram obesse.

R. De patre & filio mirum videri non potest, quæ in eiusmodi rebus civilibus pro una persona habentur. l. fin. C. de impuberum, & aliis substit. Fideiussor autem intelligitur in omnem

causam fidejungere. *l. Si fideiussor. tit. de fideiuss.* quæ sit de natura actionis. Sociorum denique commune periculum; commodum & incommodum est, & sibi quisque imputare debet, qui parum diligenti socio se conjunxerit. *Instit. de societate. §. fin.* Qui parum diligentem socium sibi assumit, de se queri, sibi que hoc imputare debet.

Objic. 4. Cajus me injusto metu coëgit ad tradendum illi equum meum, adeoque in morâ constitutus est, non

reddendo, quod iniquè possidet nihilominus si casu aliquo, seu fato equus perierit, ab onere restituendi illum liberatur. *l. Sicum. §. 1. tit. mandati.* ergo mora aliquibus non est damnosa.

R. Quamvis à reddenda specie, seu equo ipso, qui periit restituendo liberetur, non liberatur tamen ab æstimatione seu pretio: & præterea poenam tripli solvere cogitur. *§. Tripli. Instit. de action.* Nihil igitur lucri ex mora sua trahit. *V. Socinum in reg. 328. & seqq.*

REGULA XXVI.

Ea, quæ fiunt à Iudice, si ad eius non spectant officium viribus non subsistunt.

I. Idem penè verbis *Vlpianus in l. seu Regula. l. C. 132.* dixit olim factum à iudice, quod ad officium ejus non pertinet, ratum non est. Nam quæ geruntur à iudice, vim & effectum sortiuntur ab officio ipsius, & jurisdictione: hoc igitur sublata corrumpantur omnia, necesse est. Ad quod declarandum *Glossa* utitur exemplis in speciem, & ad literam impertinentibus. Nam 1. simplex presbyter ait, ordines conferendo, chrismando, Virgines consecrando nihil agit. *c. Quorum vices. d. 68.*

2. Indulgentiæ ab Episcopo datæ ultra tenorem Conc. Generalis validæ non sunt. *c. Indulgentiæ de poen & remiss.*

3. Simplex Sacerdos, Archidiaconus, Decanus, vel Cantor, non tamen Episcopum ordinavit aliquem in Diaconum proferendo verba aliàs consue-

ta. Talis non est, nec agnoscitur pro Diacono propter defectum potestatis *Ita Gloss.* Verè quidem, sed non ad primarium Regulæ finem, ac scopum: nisi sub *Judicis* titulo quamlibet potestatem intelligas cum *Caramuel. in Theol. fundam. p. 242.* Igitur Dyni exemplis utamur. 1. Si iudex Laicus condemnaret aliquem, quem constat clericum esse, & non de jurisdictione sua, non valet ipso jure sententia. 2. Idem dicendum, si contra laicum pronuntiat sententiam, cujus competens iudex non est. 3. Si tempore feriarum iudex processit, utraque parte non consentiente, ipso jure non valet sententia. 4. Invalida dispositio est, si iudex pupillo sibi non subiecto tutorem dederit, & vicissim, si pupillo subiecto non subiectum tutorem. *l. scire oportet. §. fin. tit. de excusat.*